

ENTORN
INSTITUT
EXPLORAR
ESCOLA
HISTÒRIA
GAUDIR
DESCOBRIR
ITINERARIS
INTERPRETATIU
MONTJUÏC
COMPARTIR
BARRI

EN AQUESTA PRIMERA EDICIÓ HEM TREBALLAT LA DESCOBERTA DE LA MUNTANYA DE MONTJUÏC A PARTIR DE LA CREACIÓ I EL DISSENY D'ITINERARIS INTERPRETATIUS QUE CONNECTEN LES ESCOLES I INSTITUTS PARTICIPANTS AMB EL JARDÍ BOTÀNIC.

De la mà de les nostres educadores, l'alumnat dels 3 centres participants coneix el Jardí Botànic i rep un encàrrec: descobrir el seu entorn, observar-lo i escollir-ne aquells elements que els són interessants i atractius. A partir d'aquesta tria han de dissenyar un itinerari que els condueixi des de la seva escola o institut fins al Jardí, tot passant pels punts i indrets destacats.

De la mà de dues persones expertes en la interpretació del paisatge urbà i natural, l'alumnat recorre carrers i camins de Montjuïc, tot descobrint empremtes que el pas del temps ha deixat en la muntanya i que, en alguns casos, els han connectat amb històries del seu propi passat.

A partir del treball sobre mapes, en paper i digitals, calculen distàncies i desnivells i aprenen a interpretar els elements naturals, així com aquells creats per l'acció de l'ésser humà.

Els 8 itineraris estan disponibles a Google Maps. Seguiu-los des de:
<https://edunat.museuciencies.cat/connectem-jardi-botanic/>




jardí botànic
 Parc de Montjuïc


museu de ciències naturals de Barcelona

Amb el suport de:
 
 Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

Amb el suport de:

 Generalitat de Catalunya
**Departament
de Cultura**



- 1 EL MILLOR CAMÍ DE LES PLANTES DES DE L'ESCOLA FINS AL JARDÍ BOTÀNIC / Escola Maristes Anna Ravell. 5è A
- 2 LA MÀGIA D'UN ITINERARI PELS INDRETS DESCONEGUTS DE MONTJUÏC / Escola Maristes Anna Ravell. 5è B
- 3 UN CAMÍ AL PARADÍS DE LES PLANTES MEDITERRÀNIES / Institut Montjuïc. 1r d'ESO A
- 4 THE ADVENTURE OF MONTJUÏC: DE LES AULES AL JARDÍ / Institut Montjuïc. 1r d'ESO B
- 5 CONNECTANT AMB LA NATURA DE MONTJUÏC. UN PASSEIG MÀGIC / Institut XXV Olimpíada. 1r d'ESO A
- 6 MONTANYARI: LA HISTÒRIA DE MONTJUÏC / Institut XXV Olimpíada. 1r d'ESO B
- 7 ITINERARI PER VIATJERS DEL TEMPS: GAUDEIX D'AQUESTA RUTA, GAUDEIX DE LA NATURA / Institut XXV Olimpíada. 1r d'ESO C
- 8 ITINERARI DELS CONEIXEMENTS: DESCOBREIX LA HISTÒRIA DE MONTJUÏC / Institut XXV Olimpíada. 1r d'ESO D

1

EL MILLOR CAMÍ DE LES PLANTES DES DE L'ESCOLA FINS AL JARDÍ BOTÀNIC

Escola Maristes Anna Ravell. 5è B

Itinerari que comença a la Plaça del Sortidor, on hi ha un centre cívic molt freqüentat pels alumnes que volen gaudir de la seva ludoteca. Al capdamunt del carrer Blasco de Garay hi ha unes escales que ens portaran al camp de futbol La Satalia. Després prepareu-vos per pujar algunes escales més, fins a l'Avinguda de l'Estadi. La recompensa de l'esforç realitzat val la pena. A poc a poc l'esperit olímpic us anirà envaint en trobar el Museu Olímpic i l'Estadi. Finalment l'aire pur us omplirà el pit mentre passegeu pel relaxant Jardí Botànic. No us ho perdeu, és altament recomanable, tant pel cos com per l'esperit!

CENTRE CÍVIC DEL SORTIDOR

El va construir l'Ajuntament de Barcelona perquè els veïns del barri poguessin tenir un espai on desenvolupar activitats culturals, esportives i socials.

CAMP DE FUTBOL MUNICIPAL DE LA SATALIA

Antigament, en aquest lloc hi havia camps de conreus, sobre els quals es va construir aquest camp de futbol perquè els veïns poguessin practicar i veure l'esport. Va ser fundat l'any 1936.

FUNDACIÓ MIRÓ

Situada sobre un antic camp d'afusellament de republicans durant la guerra civil, la Fundació va ser inaugurada l'any 1975. El seu arquitecte és en Josep Lluís Sert, amic d'en Joan Miró. Actualment proposa una àmplia oferta d'activitats.

MUSEU OLÍMPIC DE L'ESPORT

És un museu on hi ha tots els records dels Jocs Olímpics de Barcelona celebrats l'any 1992. També se'l coneix amb el nom d'Estadi Joan Antoni Samaranch.

ESTADI OLÍMPIC LLUÍS COMPANYS

Va ser inaugurat per primera vegada l'any 1929. L'arquitecte va ser en Pere Domènech. Després de molts anys en desús, l'estadi va ser reformat per celebrar el Jocs Olímpics.

JARDÍ BOTÀNIC DE BARCELONA, ZONA XILE

Caminem i observem les plantes de dues zones de clima mediterrani (Sud-àfrica i Austràlia) abans d'arribar a la zona de Xile. Aquí ens fixem en els arbres i els arbustos, la majoria tenen punxes per tal de protegir-se de les llames i els guanacs que són herbívors. Les veieu? També ens aturem per observar algunes plantes de la família de les cactàcies. Veieu els seus noms en les plaques identificatives?



FITXA TÈCNICA 2 km 120 m Durada 1h 30m Adaptat? No Fàcil

2

LA MÀGIA D'UN ITINERARI PELS INDRETS DESCONEGUTS DE MONTJUÏC

Escola Maristes Anna Ravell. 5è B

Aquest és un itinerari per indrets plens de màgia i història de la muntanya de Montjuïc. Si el seguïu, visitareu vuit indrets emblemàtics de la nostra muntanya. Tots ben diferents entre si: teatres, museus, monuments, centres d'esports... Tots ells tenen ben present una màgia intangible que fa emocionar, vibrar, plorar a centenars de persones en un espectacle o en un partit. Començareu al nostre col·legi i acabareu a l'exposició de bonsais del JBB, on viureu la màgia de la vida.



ESCULTURA DE CHARLIE RIVEL

En Charlie Rivel va ser un famós pallasso català de mitjans del segle XX. L'escultura de bronze de 4 m d'alçada es va construir i instal·lar el 1972 als Jardins de Joan Brossa de Barcelona.

TEATRE GREC

Construït en el forat d'una antiga pedrera, es va inaugurar per primer cop l'any 1932. En acabar la guerra civil es va abandonar i es va tornar a inaugurar el 1952. Des de llavors s'hi fan espectacles de teatre, dansa, concerts...

MUSEU NACIONAL D'ART DE CATALUNYA. MNAC

El MNAC és un museu d'art a la ciutat de Barcelona que té la missió de conservar i mostrar la col·lecció d'art català més important del món, des del romànic fins avui dia.

HOTEL D'ABELLES I VESPERES DEL JBB

Dins del Jardí Botànic Històric hi ha aquesta instal·lació. Els naturalistes intenten recuperar la presència d'aquests insectes en el medi urbà, que els és molt desfavorable.

MONUMENT HWANG YOUNG-CHO

Aquest monument està dedicat a un atleta coreà que va guanyar la Marató dels Jocs Olímpics de 1992 i és un regal del govern d'aquest país a la nostra ciutat.

ESTADI OLÍMPIC LLUÍS COMPANYS

El van inaugurar el 1929. Després de la guerra civil s'abandonà. Es modernitzà després que Barcelona fos escollida per celebrar els Jocs de la XXV Olimpíada, la del 1992. Actualment té diferents usos: esportius, realització d'espectacles, esdeveniments corporatius, etc.

JARDÍ BOTÀNIC DE BARCELONA, EXPOSICIÓ DE BONSAIS

Espai que combina la botànica, la jardineria i l'art escultòric. El Jardí Botànic de Barcelona ha conservat i ampliat la col·lecció de bonsais a través d'adquisicions, donacions o recuperacions. Actualment, la col·lecció consta de 342 exemplars. D'aquests, 36 es poden veure a l'exposició. És un lloc on es respira molta pau i agraïm el callu de l'acollida que vam rebre en visitar-lo. Consulteu-ne els horaris d'obertura!

FITXA TÈCNICA 4,56 km 214 m Durada 2h 30m Adaptat? No Fàcil

3

UN CAMÍ AL PARADÍS DE LES PLANTES MEDITERRÀNIES

Institut Montjuïc. 1r d'ESO A

Us presentem el camí de les plantes mediterrànies, des de l'Institut Montjuïc fins al Jardí Botànic. Si feu aquesta ruta passareu per diferents punts destacats de la muntanya de Montjuïc, com el Fossar de la Pedrera i altres punts d'interès vegetal. També podreu descobrir el pas del temps de la muntanya. Si us agrada la fotografia o el dibuix, us encantarà. També és una ruta per relaxar-se i desconnectar. En resum, un camí ple d'aventures. Esperem que us agradi.

PLANTES INVASORES

A la muntanya de Montjuïc hi podem trobar unes flors en forma de campanetes (*Ipomoea purpurea*). Aquestes plantes, amb flors de color lila, no són originàries del mediterrani, sinó que són exòtiques i han esdevingut invasores.

LES FIGUERES

Arbre de la família de les moràcies, és una de les nombroses espècies del gènere ficus. Originari d'Àsia sud-occidental, ara creix al territori Mediterrani i en altres regions del món. Antigament a Montjuïc hi havia masies al costat de les quals hi plantaven aquests arbres.

ROCA DE L'ESPARVER

Amb l'ajut d'unes lupes podem observar fòssils en aquesta roca. Des d'aquest lloc també podem observar el far, situat estratègicament en aquest punt per tal que els vaixells puguin veure la localització de la terra des del mar en moments de poca visibilitat.

EL FOSSAR DE LA PEDRERA

El fossar de la pedrera es troba a la muntanya de Montjuïc i forma part del cementiri. Va ser utilitzat com a fossa comuna per a 4.000 víctimes de la repressió franquista.

ELS XIPRERS

De nom científic *Cupressus sempervirens*, aquest arbre pertany a la regió mediterrània. És un arbre de fulla perenne que pot arribar als tres metres d'alçada. La seva capçada és estreta i punxeguda.

JARDÍ BOTÀNIC DE BARCELONA, REGIÓ CALIFÒRNIA

La vegetació de Califòrnia està influenciada per la seva climatologia: les pluges es concentren a l'hivern i l'estiu és molt sever. Al jardí hem olorat i ens hem fixat en algunes d'aquestes plantes, com les artemises i les sàlvies. Ens hem adonat que algunes tenen unes flors molt boniques i també que són aromàtiques, fet que els serveix de protecció per tal d'evitar ser menjades.



FITXA TÈCNICA 2,38 km 138 m Durada 2h Adaptat? No Fàcil

4

THE ADVENTURE OF MONTJUÏC: DE LES AULES AL JARDÍ

Institut Montjuïc. 1r d'ESO B

El nostre itinerari, The Adventure of Montjuïc, va des de l'Institut Montjuïc fins al Jardí Botànic de Barcelona. En el recorregut trobarem moltes coses. Hi ha 4 punts molt importants. Primer, passarem per les restes de la masia de l'Esparver. Seguidament passarem per les pedreres i per l'indret on hi havia les antigues barraques de Montjuïc. Finalment arribarem al nostre destí, el Jardí Botànic. Una vegada allà podrem observar plantes de tot tipus.

RUNES DE LA MASIA DE L'ESPARVER

La masia de l'Esparver estava situada a la muntanya de Montjuïc, en una petit pla que hi havia al camí. Rep aquest nom perquè hi havia un ocell, l'esparver, que era molt comú en aquesta zona.

PEDRERA DEL MIGDIA

En aquest espai es pot observar part de l'antiga pedrera, una explotació minera a cel obert, a partir de la qual s'obtenen roques industrials, ornamentals o àrids. En aquest cas va abastir el creixement de la ciutat.

LES ALZINES

L'alzina (*Quercus ilex*) també coneguda com aglaner, aulina o bellotera, és un arbre de fullatge perenne. Presenta unes fulles molt dures i coriàcies, que eviten l'excessiva transpiració de la planta, la qual cosa li permet viure en llocs secs. L'alzina és considerada un arbre sagrat, símbol de força, solidesa i longevitat.



PLAQUES COMMEMORATIVES DE LES BARRAQUES DE MONTJUÏC

El fenomen del barraquisme es va iniciar a la dècada de 1880. La construcció de l'Eixample i l'Exposició de 1888 requeria una gran extracció de pedra de Montjuïc. Centenars de famílies i immigrants van construir barraques properes a les pedreres.

JARDÍ BOTÀNIC DE BARCELONA, REGIÓ SUD-ÀFRICA

En aquest espai podem observar diferents espècies del gènere *Acacia*, els seus fruits ens sorprenen per les seves formes i pertanyen a la família de les lleguminoses. No us perdeu l'espècie *Encephalartos*, en perill d'extinció i considerada un fòssil vivent!

FITXA TÈCNICA 3,48 km 185 m Durada 2h Adaptat? No Fàcil

5

CONNECTANT AMB LA NATURA DE MONTJUÏC. UN PASSEIG MÀGIC

Institut XXV Olimpíada. 1r d'ESO A

Comencem la nostra fantàstica expedició al nostre Institut. Al llarg del recorregut veurem les Fonts Màgiques, l'arbre de l'amor, molts monuments històrics, l'estadi municipal Joan Serrahima... Espera, espera que em truquen! És broma! Només hem arribat a la torre de telecomunicacions de Montjuïc. Més endavant, l'Estadi Olímpic Lluís Companys i per fi respirem un aire de vegetació al·lucinant. El Jardí Botànic, un món ple de vida!

LA FONT MÀGICA DE MONTJUÏC

La font va ser construïda per l'Exposició Internacional de 1929 per l'enginyer Carles Buigas i Sans. És l'element principal d'un conjunt de jocs de llum i aigua, que inclou cascades i estanys.

ARBRE DE JUDEA (*CERCIS SILIQUASTRUM*)

Segons explica la llegenda, en un arbre com aquest va ser on es va penjar Judes després de traïr Jesús. Anomenat també arbre de l'amor per la forma de les seves fulles, és originari de les regions nord mediterrànies.

LES PALMERES

Les palmeres datileres poden arribar a fer de 15 a 25 m d'alçada. Pot arribar a produir fins a 150 fulles alhora, d'entre 3 i 5 m de llargada. El seu conreu va començar a la part oriental d'Àràbia i era un dels arbres conreats a l'antic Egipte.

ESTADI MUNICIPAL JOAN SERRAHIMA

És un estadi d'atletisme que va ser inaugurat l'any 1969. L'any 1983 es va enfonsar la tribuna provocant la mort de dos obrers. Posteriorment es va remodelar. En aquest indret hi havia antigament la pedrera de Safont.

TORRE DE TELECOMUNICACIONS DE MONTJUÏC

Torre que va ser construïda entre els anys 1989 i 1992 per l'arquitecte i enginyer valencià Santiago Calatrava amb motiu de la celebració de les Olimpíades de l'any 1992.

ESTADI OLÍMPIC LLUÍS COMPANYS

Deu el seu nom a l'antic President de la Generalitat de Catalunya. És una obra protegida com a Bé Cultural d'Interès Local. Va ser inaugurat l'any 1929 amb motiu de l'Exposició Universal de Barcelona. L'any 1989 es va tornar a obrir per disputar la Copa del Món d'Atletisme.

JARDÍ BOTÀNIC DE BARCELONA, REGIÓ CALIFÒRNIA

Hi podem trobar comunitats vegetals de zones semi-desèrtiques, comunitats de iuques, garrigues, brolles litorals d'artemesies i sàlvies. Califòrnia també té una vegetació típica de clima mediterrani. És increïble si tenim en compte que parlem d'un continent diferent!



FITXA TÈCNICA 3,7 km 118 m Durada 2h 15m Adaptat? No Fàcil

6

MUNTANYARI: LA HISTÒRIA DE MONTJUÏC

Institut XXV Olimpíada. 1r d'ESO B

Visitem el Poble Espanyol, el camp de rugbi de la Foixarda i observem la pedrera. Passem pel MNAC, un lloc esplèndid per gaudir d'una vista especial de la ciutat, i arribem al funicular vell. Ens fixem en la torre Calatrava, icona de modernitat, que poc recorda als antics camps de conreu i les barraques que hi havia fa uns anys, testimoni de la història de Montjuïc i de Barcelona.

POBLE ESPANYOL

Situat a la muntanya de Montjuïc, el Poble Espanyol representa molts llocs d'Espanya i ofereix moltes activitats a fer. Actualment, molts turistes van a veure aquest recinte per a visitar les botigues, els carrers, els tallers, etc. .

LA FOIXARDA

Actualment la foixarda és un camp de rugbi on hi juguen 2 equips, el Gòtics i el BUC. El camp es va inaugurar l'any 1921 amb un partit de futbol, en el qual jugava el Barcelona i l'Sparta de Praga. Al 1955 va ser la seu de la competició de rugbi durant els Jocs Mediterranis.



VISTES DE LA PLAÇA ESPANYA DES DEL MNAC

Dins del projecte d'Ildefons Cerdà es construeix durant el 1929 la plaça Espanya, obra de Puig i Cadafalch. Destaquem les Torres Venecianes i la plaça de toros de les Arenes que ara és un centre comercial.

PONT DE L'ANTIC FUNICULAR

El primer funicular de Montjuïc va ser inaugurat el 24 d'octubre de 1928 amb motiu de l'Exposició Universal. Tenia 3 cabines que podien portar 100 passatgers cadascuna i feia un recorregut de 95,5 m.

UBICACIÓ DELS ANTICS CAMPS DE CONREU AL PLA DE LLEDÓ

On ara hi ha la Torre Calatrava, l'any 1915 hi havia el Pla de Lledó. Aquell any van fer l'última recollida de blat. Es confirmava així la desaparició del món agrari a Montjuïc.

PLACA COMMEMORATIVA DE LES BARRAQUES DE MONTJUÏC

A les portes del Jardí Botànic de Barcelona antigament hi havia les barraques que es van construir al segle XX per acollir la nombrosa immigració que va arribar a Barcelona durant la segona meitat de segle. Van arribar més de 100.000 persones!

JARDÍ BOTÀNIC DE BARCELONA, REGIÓ AUSTRÀLIA

Pel fet de ser una illa, les espècies d'arbres i arbustos que dominen el continent australià són molt diverses, però totes elles pertanyen a pocs grups de famílies, podem trobar arbres com les mimoses i els eucaliptus, i també diversos exemplars de les espècies *Grevillea*, *Callistemon* i *Hakea*. Ens sorprèn mirar en detall com són les seves flors!

FITXA TÈCNICA 3,73 km 145 m Durada 2h 15m Adaptat? No Fàcil

7

ITINERARI PER VIATGERS DEL TEMPS: GAUDEIX D'AQUESTA RUTA, GAUDEIX DE LA NATURA

Institut XXV Olimpíada. 1r d'ESO C

El nostre itinerari és força llarg, però el temps ens passarà ràpid per les vistes que trobarem, els monuments, la vegetació i la tranquil·litat que hi ha. Passarem per la font de Montjuïc, el clavegueram, l'Escola del Bosc, el funicular i els Jardins de Joan Brossa. Com a punt previ a l'arribada al Jardí Botànic, observarem el Castell de Montjuïc, a la part més alta de la muntanya. Al punt final del recorregut, al Jardí Botànic, us recomanem visitar l'exposició de Bonsais.



EL CLAVEGUERAM

A casa nostra, les dues grans urbanitzacions romanes, Tarraco i Barcino, van disposar dels seus sistemes de clavegueram. A Barcelona, la història del sanejament modern comença l'any 1891 amb la redacció del primer Pla de Sanejament, projecte que va representar una important reforma del subsòl.

ESCOLA DEL BOSC

A començaments del segle XX, l'Ajuntament de Barcelona va engegar tota una sèrie de projectes que van donar lloc a la creació d'escoles a l'aire lliure. L'Escola del Bosc va néixer amb la intenció d'oferir als nens i nenes de Barcelona amb problemes respiratoris una escola on poguessin gaudir d'un entorn més saludable.

EL FUNICULAR DE MONTJUÏC

Inaugurat el 1928, el funicular és obra de l'enginyer Emilio Echevarria i les estacions de l'arquitecte Ramon Reventós Farrarons. Té un recorregut de 758 metres que salva un desnivell de 76 metres.

UBICACIÓ DE L'ANTIC PARC D'ATRACCIONS DE MONTJUÏC

El parc d'atraccions de Montjuïc va obrir les seves portes el juny del 1966 i les va tancar el setembre de 1998. En aquest espai actualment es troben els Jardins de Joan Brossa.

EL CASTELL DE MONTJUÏC

El Castell està situat a la part més alta de la muntanya, ja habitada des de l'època prehistòrica. Al segle XX el castell va ser utilitzat com a una fortalesa militar i com a presó, i després de la Guerra Civil espanyola es va convertir en un museu militar.

JARDÍ BOTÀNIC DE BARCELONA, EXPOSICIÓ DE BONSAIS

Del Jardí en destaquem l'exposició de bonsais. Ens agraïm perquè són molt curiosos, tenen totes les característiques d'un arbre gran però en miniatura, alguns tenen fruits i tot! Estan molt treballats i ens expliquen que són molt delicats i per això necessiten moltes atencions. Consulteu-ne els horaris d'obertura!

FITXA TÈCNICA 3,2 km 138 m Durada 2h 15m Adaptat? No Fàcil

8

ITINERARI DELS CONEIXEMENTS: DESCOBREIX LA HISTÒRIA DE MONTJUÏC

Institut XXV Olimpíada. 1r d'ESO D

Hola! Som els alumnes de 1r d'ESO D de l'Institut XXV Olimpíada. Hem dissenyat un itinerari. S'anomena itinerari dels coneixements. Fa 3 km i passa per 5 punts: les quatre columnes, la Fira de Montjuïc, el MNAC, el pavelló de Mies van der Rohe i l'Estadi Olímpic. Pel camí trobarem diversos jardins. És un itinerari bastant divers. Si Montjuïc vols descobrir, vine a gaudir!

LA FIRA

La primera Fira de Mostres de Barcelona va ser l'any 1920. L'any 1932 es va constituir oficialment la societat Fira Internacional de Barcelona, declarada d'utilitat pública. Avui és una de les organitzacions firals més importants d'Europa.

LES QUATRE COLUMNES

Conegudes també com les columnes de Puig i Cadafalch, representen les quatre barres de la bandera de Catalunya. Estaven destinades a convertir-se en dels símbols de Catalunya.

PAVELLÓ ALEMANY MIES VAN DER ROHE

El van construir Ludwig Mies van der Rohe i Lilly Reich l'any 1920. El pavelló està fet de diversos tipus de pedra: traverti romà, marbre verd dels Alps, marbre verd antic de Grècia i ònix daurat de l'Àtlès.

EL MUSEU NACIONAL D'ART DE CATALUNYA. MNAC

El MNAC és un museu que agrupa totes les arts amb la missió de conservar i ensenyar la col·lecció d'art català més important del món, des del romànic fins a l'actualitat.

ESTADI OLÍMPIC LLUÍS COMPANYS

Aquest estadi va tenir una capacitat per a 60.000 espectadors, el segon més gran del món en aquella època. Va ser inaugurat al 20 de maig de 1929 amb motiu de la Exposició Internacional de Barcelona.

JARDÍ BOTÀNIC DE BARCELONA, BANC DE GERMOPLASMA

Espai on s'emmagatzemen llavors de les espècies més interessants, des d'un punt de vista científic i de conservació. Les llavors es conserven en condicions especials de temperatura i humitat durant llargs períodes de temps. Es mantenen en estat de repòs fins que es necessiten, ja sigui per a l'estudi com per a reproduir-les. El banc no està obert al públic en general.



FITXA TÈCNICA 3 km 120 m Durada 2h 30m Adaptat? No Fàcil